

Fra illegale stoffer til fremtidens medicin: Den måde, psykedeliske stoffer omtales på i danske medier, har ændret sig, og det kan påvirke vores syn på stofferne

Antallet af artikler i danske medier om psykedeliske stoffer er steget markant de seneste 15 år. En stor del af disse artikler fortæller om stoffernes lovende potentiale som medicinsk behandling, hvilket bidrager til sagligheden, men også kan anspore eksperimenterende brug.

AF METTE MARIE F. PEDERSEN, THOMAS HOLM BECK, OSKAR ENGHOFF OG MARGIT ANNE PETERSEN

Mette Marie F. Pedersen er kandidatstuderende på Filosofi og studiepraktikant ved Center for Rusmiddelforskning

Oskar Enghoff er sociolog og adjunkt ved Center for Rusmiddelforskning

Thomas Holm Beck er kandidatstuderende på Pædagogisk Psykologi og studiepraktikant ved Center for Rusmiddelforskning

Margit Anne Petersen er antropolog og lektor ved Center for Rusmiddelforskning

“LSD kan føre til drab og selvmord”.

“Psykedeliske stoffer kan være en vej til et sundt sind”

Sådan lyder to danske avisoverskrifter fra henholdsvis Ekstra Bladet (20. juli 1996) og Kristeligt Dagblad (5. november 2021). Udviklingen fra den første overskrift fra 1996 og til den næste fra 2021 er et pejlemærke om, at der er sket et skifte i mediernes dækning af psykedeliske stoffer i løbet af de seneste årtier. I STOF nr. 42 kunne man læse en artikel om den overvejende positive holdning, der dominerer online diskussionsfora om psykedeliske stoffer, og om, hvilken effekt det kan have på unges søgning af information omkring disse stoffer (1). Hvor specifikke internetfora oftest er genstand for individets egen søgning og interesse, når massemedierne langt bredere ud, og man kan støde på artikler om psykedeliske stoffer uden nogensinde at have tænkt over eller ledt efter information om dem. Mainstream-medier er med til at rammesætte, hvordan et emne som psykedeliske stoffer bliver omtalt, forstået og måske også brugt blandt individer i samfundet, og er med til at styre, hvem der har adgang til den offentlige debat om psykedeliske stoffer (2). Derfor har vi som forskere undersøgt udviklingen i, hvordan psykedeliske stoffer portrætteres i danske medier fra 1990'erne og frem til nu.

Antallet af artikler om psykedeliske stoffer i massemedierne er voldsomt stigende

Som grundlag for vores undersøgelse har vi foretaget en systematisk søgning i mediearkivet Infomedia blandt nationale og lokale skriftlige medier i perioden 1. januar 1990 til 20. september 2022. Vi fandt i alt 547 artikler, der handlede om psykedeliske stoffer i en dansk kontekst, hvoraf 81 % er udgivet indenfor de seneste 15 år. **Sammenlignes perioden 2000-2010 med perioden 2010-2020, er antallet af artikler om psykedeliske stoffer næsten firdoblet i sidstnævnte årti.** Denne stigning er ikke tilfældig og finder bl.a. sin rod i videnskabens verden, som

har haft en afsmittende effekt på offentlighedens interesse. I forskning har der de senere år været en stigende interesse for psykedeliske stoffers medicinske potentiale, også kaldet ‘den psykedeliske renæssance’ (3). Siden 2010 har flere og flere forskningsprojekter om psykedeliske stoffer som fremtidig behandling af psykiske lidelser set dagens lys (4), og der ses en klar tendens til, at journalister bruger videnskabelige eksperter og forskningsstudier som kilder i deres artikler. Fra 2000 til 2010 har 7 % af artiklerne i vores søgning en ekspertkilde med fra forskningsverden. I det efterfølgende årti stiger denne procentdel til 18 %. Vi ser altså ikke kun en stor stigning i artikler om psykedeliske stoffer i det hele taget, men særligt også en stigning af artikler med en videnskabelig medicinsk vinkel.

De landsdækkende trykte medier, som er grundlaget for vores søgning, udgør naturligvis ikke hele mediebilledet. Vender man blikket mod andre medier, ser man også mange nylige eksempler på populært indhold om psykedeliske stoffers medicinske og rekreative potentiale – fx Netflix-dokumentarerne *Have a Good Trip: Adventures in Psychedelics* og *How to Change Your Mind*, podcastet *The Joe Rogan Experience*, og YouTube-kanalen *Psyched Substance*. Fremvæksten og populariteten af disse og andre lignende eksempler indikerer, at det mønster, vi har fundet i de trykte medier, også gør sig gældende mere generelt.

Psykedeliske stoffer beskrives som potentiel medicin

Når psykedeliske stoffer beskrives i medierne som en form for medicin, hviler det på en forståelse af, at disse stoffer (på sigt) kan benyttes som en behandlingsmetode. Denne vinkel bygger som regel på og refererer til videnskabelig forskning, fx via henvisninger til specifikke forskningsprojekter eller -resultater, og ofte med brug af ekspertkilder fra universiteter, laboratorier og lignende. Det er altså ikke en portrættering af stofferne som alternativ behandling

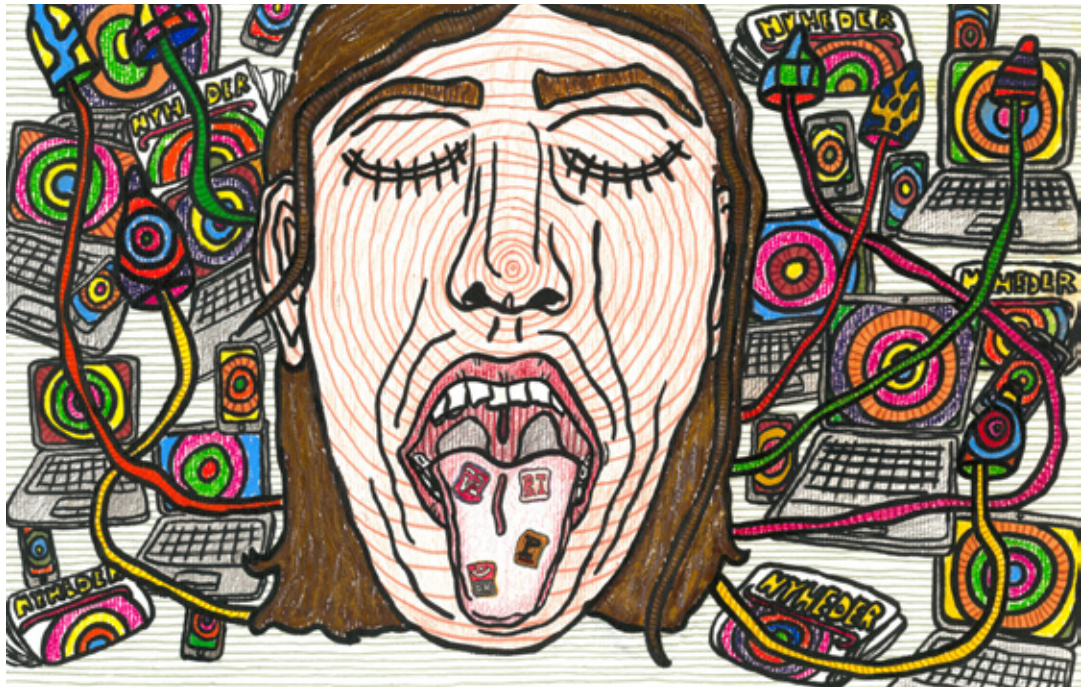

Illustration lavet af studiepraktikant Mette Marie F. Pedersen inspireret af arbejdet med undersøgelsen. Hun kalder den "Media is my drug of choice" og med den peger hun på, at medierne også påvirker mennesker og spiller en rolle for den måde, man snakker om, bruger og oplever rusmidler på.

– selvom denne slags vinkel også er at finde i mediedækningen (fx spirituelle ceremonier). Artikler med medicinske vinklinger forklarer eksempelvis med hjernescanninger eller kemisk ubalance i hjernen, hvordan psykedeliske stoffer kan hjælpe personer med psykiske problemer som fx i dette citat fra Politiken ("Dansk professor har kigget ind i hjernen hos 12 unge mennesker på LSD", 14. januar 2018):

"Et forskerhold har skannet unge hjerner på LSD og har fundet ud af, hvordan det psykedeliske stof kan ændre på hjernens indre trafik. Håbet er, at den nye indsigt kan blive nøglen til at forstå, hvordan LSD kan bruges i kampen mod angst, depression og rygetrang."

Med det stigende antal medicinsk vinklede artikler om psykedeliske stoffer får stofferne en anden form for legitimitet i mediebilledet, end de før har haft. Da psykedeliske stoffer nu bliver beskrevet som (potentiel) medicin, afviger de fra andre typer af ulovlige stoffer i den måde, de omtales og forstås på.

Udviklingen i artikler, der beskriver psykedeliske stoffer som fremtidens medicin, står i stærk

kontrast til 90'erne og start-00'erne, hvor psykedeliske stoffer præsenteres i et overvejende negativt lys – som livsfarlige, psykoseskabende og ulovlige. Disse vinkler optræder stadig i medierne i nyere tid, men som oftest i lokale skriftlige medier.

Omtalen af psykedeliske stoffer som ulovlige og farlige findes stadig

Ca. 15 % af de 547 fundne artikler har en vinkel på psykedeliske stoffer som ulovlige og/eller farlige. Det er en lille andel, når man sammenligner med danske mediers dækning af cannabis, hvor kriminalitet samt social- og sundhedsproblematikker udgør ca. 50 % af artiklerne (5). Når vi kigger nærmere på denne type artikler, kan vi igen se en markant udvikling i mediebilledet gennem tiden. I 90'erne og starten af 00'erne optræder en del artikler i landsdækkende medier med disse budskaber. Kilderne består primært af politiet, læger eller andre praktikere, som i artikler med overskrifter som "LSD - en leg på kanten af sindssyge" (Berlingske Tidende, 24. juli 1996) og "Livsfarlig LSD igen ved at komme på mode" (Dagbladenes Bureau, 23. juli 1996) på det kraftigste advarer mod LSD og lignende rusmidler. Fra slutningen af 00'erne ser vi, at antallet af artikler med denne vinkling i de landsdækkende medier falder drastisk. Kilderne bliver, som nævnt ovenfor, i højere grad eksperter fra det psykedeliske forskningsmiljø. Den kriminelle vinkel lever dog videre i de lokale medier i form af politireportager fra lokalmiljøer. Under nyere overskrifter som "19-årig på LSD

“Da psykedeliske stoffer nu bliver beskrevet som (potentiel) medicin, afviger de fra andre typer af ulovlige stoffer i den måde, de omtales og forstås på.”

slog og bed betjent” (Hillerød Posten, 27. april 2022), “21-årig Skjernbo bestilte stor mængde LSD med posten” (Dagbladet Ringkjøbing-Skjern, 10. september 2021) og “Kvinde afsløret med to LSD-frimærker” (Nordjyske Stiftstidende Himmerland, 16. juli 2019) formidler lokale medier politiets arbejde, ofte omhandlende unge mennesker med en advarende vinkel om, at disse rusmidler er ulovlige og farlige.

Overskrifter matcher ikke altid artiklernes indhold

Vores søgning viser, at rigtig mange artikler formidler den nye forskning i og viden om psykedeliske stoffer på en nuanceret og saglig måde. Dette er særligt gældende i de mere videnskabelige medier som for eksempel Videnskab.dk, som i 2014 opstartede en dedikeret blog specifikt til dækning af forskning i psykedeliske stoffer. Men også i mere mainstream medier optræder blandt andet længere, nuancerede artikler og debatindlæg under overskrifter som ”DEBAT: Psilocybin” (Weekendavisen, 24. maj 2013), ”Depression indsnævrer bevidstheden, og psykedelika udvider den - og så er adfærdsmændringer meget mere mulige” (Information, 6. maj 2017) og ”Det hidtil største forsøg med psykedeliske stoffer mod depression viser lovende resultater” (Politiken, 10. november 2021).

I medie billedet optræder dog også en tendens til, at artikler, som i brødteksten formidler videnskabelig forskning på en nuanceret måde, har overskrifter og underrubrikker som forsimples komplekse forskningsresultater. Overskrifter som ”LSD virker mod alkoholisme” (DR, 1. maj 2012), ”Kan en lille smule LSD på daglig basis kurere os for ondt i livet?” (Information, 27. januar 2017) og ”Psykedeliske stoffer skal helbrede depressive” (Kristeligt Dagblad, 5. november 2014) er alle artikler, som i brødteksten udfolder videnskabelige forsøg, hvor det terapeutiske aspekt ved psykedeliske stoffer bygger på kontrollerede, kliniske forhold og en præcis protokol. **Disse nuancer fremgår ikke af de simplificerede overskrifter, der derfor potentielt kan tolkes, som at resultaterne uden videre kan genskabes derhjemme, fx ved egen brug og forsøg med psykedeliske stoffer.**

Et mere markant eksempel er fra Ekstra Bladet (2. september 2013), hvor en nuanceret artikel formidler et stort forskningsprojekt fra Norge under den forsimplede overskrift ”LSD og svam-

pe skader dig ikke”, underrubrikken ”Psykedeliske stoffer som LSD og magiske svampe er ikke skyld i mentale skader, viser norsk undersøgelse. Dansk ekspert er enig i konklusionen” og med et tilhørende billede af en natklub med festglade mennesker. Denne præsentation antyder, at brug af psykedeliske stoffer på en natklub er uskadeligt, på trods af at artiklens brødtekst opstiller et langt mere nuanceret billede af forskning, som ikke udtaler sig om nattelivet.

Når folk støder på sådanne artikler i medie billedet og på sociale medier, kan de forsimplede overskrifter være det eneste, de læser og lærer fra artiklerne. Analyser af online adfærd tyder på, at en stor del af brugerne på sociale medier deler artikler uden at have læst dem færdigt (6) og at dem, der læser artiklerne, oftest gør det meget overfladisk (7). Således kan forsimplede overskrifter og underrubrikker være med til at påvirke nysgerrige individers brug af psykedeliske stoffer, fx ved at give et tilsyneladende legitimt grundlag for eksperimenterende brug.

Unge påvirkes af mediernes historier

Vores artikelsøgning har givet et indblik i, hvordan psykedeliske stoffer vinkles og portrætteres i den offentlige debat fra 1990’erne og frem til nu, med fokus på udviklingen over tid. En del af denne udvikling er, at videnskabelig ekspertviden på nationalt plan nu prioriteres højere end tidligere, hvor problematiske enkeltsager om fx kriminalitet og ulykker dominerede. På den måde er dækningen af psykedeliske stoffer blevet mere saglig og mindre stigmatiserende, og det er tydeligt, at disse specifikke stoffer er ved at indtage en anden plads i samfundet, end de hidtil har haft. Samtidig ser vi et til tider ensidigt fokus på stoffernes positive potentialer, særligt i de tilfælde hvor de er beskrevet på en forsimplet måde eller taget ud af kontekst, som vores eksempler med overskrifter og rubrikker viser.

Som vi antyder ovenfor, kan det være problematisk for unge, uerfarne eller sårbare personer, idet de kan være mere tilbøjelige til at lade sig påvirke ukritisk af de vinklinger og fortællinger, de møder i medie billedet. Som en del af den forskning i psykedeliske stoffer, som foregår på Center for Rusmiddelforskning, er en række forebyggelseskonsulenter i forskellige danske kommuner blevet interviewet. Flere peger på, at de i mødet med unge kan mærke en tydelig sammenhæng mellem de rusmiddelrelaterede spørgsmål, de

unge interesserer sig for, og det, der optræder i mediebilledet på det pågældende tidspunkt. En forebyggelseskonsulent fortalte bl.a.:

"De seneste år er der kommet en stor nysgerrighed på psykedeliske stoffer. Der er mange, der gerne vil vide, hvad det er, og det tror jeg handler om, at det popper op i medierne. Nu er der også noget om, at man kan bruge stofferne, hvis man er angst og sådan noget. På det seneste bliver der spurgt rigtig meget ind til mikrodosering. Det er særligt, når der er nogle af de der kendte typer, der er ude i medierne og snakke om psykedeliske stoffer, så er det bare det, de unge vil snakke om. Det, der foregår i klasserummet, handler typisk om noget, der ikke foregår hos dem selv, men hos andre eller i medierne, og så er der de en til en-snakke bagefter, hvor det så måske handler mere om deres egne erfaringer."

Som citatet antyder, kan historier om psykedeliske stoffer i medierne godt anspore til nysgerrighed og brug – måske også hos nogle unge, som ikke ellers havde været opmærksomme på, hvad psykedeliske stoffer kan og bliver brugt til. I forebyggelsesindsatser målrettet unge kan det derfor være gavnligt at tage en dialog om at være kildekritisk over for de informationer, som de møder i medierne og på internettet mere generelt, og dermed klæde unge på til at navigere i de mange informationer og synspunkter, som de bliver eksponeret for – uanset om det er noget, de selv opsøger eller præsenteres for i hverdagens mediestrømme.

Referencer:

- 1) Petersen, M. A., Holm, S. Enghoff, O. & Hesse, H. (2022). "Unge søger information om psykedeliske stoffer på internettet, hvor en overvejende positiv holdning til stofferne dominerer", STOF 42. Sommer 2022.
- 2) Engel, L. B., Bright, S. J., Barratt, M. J., & Allen, M. M. (2021). Positive drug stories: Possibilities for agency and positive subjectivity for harm reduction. *Addiction Research & Theory*, 29(5), 363–371. <https://doi.org/10.1080/16066359.2020.1837781>
- 3) Sessa, B. (2012). *The Psychedelic Renaissance: Reassessing the Role of Psychedelic Drugs in 21st Century Psychiatry and Society*. Muswell Hill Press.
- 4) Psychedelic Research Timeline [Internet]. Beckley Foundation. *Psychedelic Science* 2017. Lokaliseret på: <https://www.beckleyfoundation.org/psychedelic-research-timeline-2/>
- 5) Houborg, E., & Enghoff, O. (2018). Cannabis in Danish newspapers. *Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund*, 15(28), Article 28.
- 6) Gabielkov, Maksym & Ramachandran, Arthi & Chaintreau, Augustin & Legout, Arnaud. (2016). Social Clicks: What and Who Gets Read on Twitter? *Performance Evaluation Review*. 44. 179-192.
- 7) Haile, Tony. (2014). What You Think You Know About the Web Is Wrong [Internet]. *Time*. Lokaliseret på: <https://time.com/12933/what-you-think-you-know-about-the-web-is-wrong/>